

СТАНОВИЩЕ

на Дирекция „Национална служба за защита на природата“, МОСВ
за заседанието на Националния съвет по биологично разнообразие, 30.08.2023 г.,
относно
проект на „План за действие за опазване на Северен гребенест тритон (*Triturus cristatus*)
2023 – 2032“

Внесения за разглеждане проект на „План за действие за опазване на Северен гребенест тритон (*Triturus cristatus*) 2023 – 2032“ е разработен по проект № BG16M1OP002-3.020-0012-C01 „Разработване на План за действие за опазване на Северния гребенест тритон (*Triturus cristatus* Laurenti, 1768) в България за периода 2019 – 2028 г.“, финансиран от Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Планът обхваща период от 10 години и е разработен в съответствие с изискванията на Наредба № 5 от 2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове на министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и горите.

Планът е възложен за изготвяне от Министерство на околната среда и водите въз основа на Задание, съгласувано през 2018 г. от министъра на околната среда и водите. Изготвения проект е внесен за утвърждаване с вх. № 48-00-91/20.01.2023 г. на МОСВ.

Планът е представен на обществено обсъждане проведено на 09.12.2022 г. от изпълнителите на проекта и беше публикуван за обществено обсъждане на страницата на МОСВ на 10.02.2023 г.

След прегледа на проекта на Плана за действие **дирекция НСЗП изразява следното становище:**

Планът е изготвен в съответствие утвърденото задание, като следва стриктно неговата структура и е определен период за действие „2022-2032“. В случая Дирекция НСЗП предлага периодът „2022-2032“ да се промени на „2024-2033 г.“ за да има възможност за планиране на средства през следващата година, предвид че планирането за 2023 г. вече е приключило.

Представеният проект на План за действие за опазване на *Северен гребенест тритон* (*Triturus cristatus*) съдържа подробни данни за вида в количествен и качествен по значение анализ, касаещ таксономия, номенклатура и морфология на вида, международен и национален природозащитен статус на вида, законова защита, основана на европейското и национално законодателство. В продължение на документа се описва биологията на вида, количествен и качествен анализ на състояние на популациите на вида, причинно-следствените връзки, водещи до преки и косвени отрицателни въздействия по отношение на настоящото състояние на числеността на вида.

Част от съпътстващите към настоящия проект на План за действие документи са индикативен бюджет по мерки, касаещи подобряване на природозащитното състояние на Северен гребенест тритон (*Triturus cristatus*), кратки отчети по научни изследвания и проучвания, извършени в хода на разработване на плана за действие и др.

Общи бележки

Планът за действие следва да се изчисти от използваните чуждици и неразбираеми за широката общественост термини, които да се заменят с аналогична дума или израз на български език, като:

- „интродуцирана“, „интродуцирането“ използвани съот ветно 1 и 2 пъти – в националното законодателство терминът е „въвеждане“;

При отразяване на бележките в плана те следва да се синхронизират с бюджетната част и тя да бъде преработена съгласно настоящото становище. В частта на мерките, свързана с Национална рамка за приоритетни действия 2021 – 2027 (НРПД) е необходимо бюджетно планираната стойност в основния текст на документа на НРПД, също да се транспонира в финансовата част на плана за действие.

Конкретни бележки

1. В т. 7. **НЕОБХОДИМИ ПРИРОДОЗАЩИТНИ ДЕЙСТВИЯ** под всяка от отделните мерки е „Оценка на необходимите средства за изпълнение:“ като за по-голямата част от тях е изписана сума. Това остойностяване следва да бъде заличено и да остане само в индикативния бюджет.
2. По отношение на т.7.1.1., в която се предвижда включване на допълнителни забрани в защитените територии, с цел опазване на гребенестия тритон следва да се има предвид, че режимите в тях са съобразени с предмета и видовете, които се опазват. Режимите на дейности в защитените територии са рестриктивни и следва да се прецени целесъобразността на въвеждане на допълнителни забрани при установяване на северен гребенест тритон, както и дали не биха оказали влияние на предмета на опазване посочен в заповедта за обявяване на дадена защитена територия.
3. Предвидените дейности в т.7.2.2. *Инфраструктурни и/или други подобни дейности (вкл. Последваща поддръжка в ПП „Врачански Балкан“)* следва да се съобразят с описаните препоръки за опазване на видовете посочени в Плана за управление на ПП „Врачански Балкан“, в т. 1.21.9. Заплахи за видовете и хабитатите в границите на парка. Например да се оцени дали пълното източване на съответен водоем (както е посочено в т.7.2.2.) няма да окаже влияние върху други видове. Също така, обръщаме внимание че дейностите трябва да са съобразени със ЗЗТ, заповедта за обявяване и режимите и зоните определени в Плана за управление на ПП „Врачански Балкан“, приет с Решение № 750/14.10.2011 г. на Министерски съвет (обн. ДВ, бр. 82/2011 г.).
4. По отношение на Национална рамка за приоритетни действия 2021 – 2027

Съгласно одобрената Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 за програмния период 2021 – 2027 г. на България (НРПД 2021 – 2027 г.) от Европейската комисия чрез Постоянното представителство на България в Брюксел, е остойностена необходимостта от прилагане на съвкупност от действия за запазване или възстановяване на благоприятен природозащитен статус на естествените местообитания и видовете съгласно член 8, параграф 1 от Директивата 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна, в т.ч. и Северен гребенест тритон (*Triturus cristatus*), прогнозирани за финансиране чрез ЕФРР, ЕЗФРСР и националния бюджет. НРПД по своята същност е стратегически документ за многогодишна финансова рамка за периода 2021-2027 г.

За целите за подобряване на природните местообитания на Северен гребенест тритон (*Triturus cristatus*) в НРПД са планирани мерки със съответно целеви защитени зони за

действие¹, като не са предвидени специфични такива за вида. Същите касаят защитени зони, в обхвата на които *Triturus cristatus* е предмет на опазване, и са залегнали за изпълнение в посока на подобряване на естествените хабитати на вида, както следва:

- Мярка 31 „Подобряване на природозащитното състояние на типове природни местообитания чрез премахване на изоставени антропогенни структури“, планирана за реализация със финансов ресурс по ПОС 2021-2027 чрез ЕФРР;
- Мярка 32 „Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания чрез екологосъобразно управление на пасищни и ливадни системи“, планирана за реализация със финансов ресурс по Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони чрез Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ), Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР);
- Мярка 33 „Подобряване/поддържане на природозащитното състояние на тревни типове природни местообитания и на видове висши растения чрез премахване на инвазивни чужди видове“, планирана за реализация със финансов ресурс по ПОС 2021-2027 чрез ЕФРР;
- Мярка 57 „Подобряване природозащитното състояние на сладководни типове природни местообитания чрез изграждане и поддържане на съоръжения за пречистване на отпадни води“ е прогнозирана за реализация с финансовата подкрепа на СПРЗСР чрез Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР);
- Мярка 64 „Подобряване на природозащитното състояние на типове природни местообитания чрез премахване на изоставени антропогенни структури“, финансово планирана за изпълнение по ПОС 2021-2027 чрез ЕФРР.

При припокриване в териториален обхват и по същество с предмета на мерките следва в проекта на ПД за северния гребенест тритон да се вземат предвид същите.

По отношение на цитираните в проекта на план за действие мерки от НРПД по Дейност 7.5.1 „Прилагане на мярка № 51 от РПД“, Дейност 7.5.2 „Прилагане на мярка № 59“ от РПД и Дейност 7.5.3 „Прилагане на мярка № 61 от РПД в ЗЗ“, за Континенталния или Алпийския биогеографски район, следва да се уточни, че териториалният им обхват не съвпада със защитените зони, заложили за изпълнение в НРПД, нито се отнасят за вида *Triturus cristatus*. Следователно те не могат да се припознаят за реализация по линия на НРПД 2021 – 2027 г. и е необходимо да се посочи друг източник на финансов ресурс.

Обръщам внимание на процедура за актуализация на стандартните формуляри за защитени зони при установяване на нови находища, както в настоящия случай, така и след провеждане на теренни проучвания за вида за срока на плана за действие, следва да се проведе процедура на основание чл. 16, ал. 6 от ЗБР, съгласно която следва да се подготви необходимия пълен пакет документи, като същият съдържа данни от проведени теренни проучвания, подкрепени с оценки, научни публикации, описание на методиката на провеждане на изследванията, придружена с данни и анализи, както за природозащитното състояние на вида, така и за новоустановеното местообитание, научна обосновка за наличието в значителна степен на целевия вид, следващ и от разработен и подготвен набор от документи за

---

¹ <https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/Documents>

актуализация на стандартния формуляр. Същият следва да бъде внесен към компетентния орган - МОСВ. Изменение на заповедта за обявяване на защитена зона се извършва само след отразяването на промените в стандартния формуляр на защитената зона по чл. 8, ал. 1, т. 4 от ЗБР.

По отношение на планираните дейности в посока поддържане и подобряване на природозащитния статус на Северен гребенест тритон (*Triturus cristatus*) обръщам внимание на обстоятелството, че следва, при реализацията на всяко намерение, да се има предвид действащата нормативна база, урегулираща дейностите, както и режимите, посочените в заповедите за обявяване, на защитени зони по Natura 2000.

5. Приложените картни материали за **ПРИЛОЖЕНИЕ № 3** „Карта на миналото и съвременното разпространение на вида за всяка една от защитените зони по Директивата за местообитанията и извън тях“ и **ПРИЛОЖЕНИЕ № 4**. „Картни на най-значимите за северният гребенест тритон (*Triturus cristatus* Laurenti, 1768) местообитания и през двете фази - отделни карти за всеки водоем (или за група от такива, намиращи се в близост един до друг, с доказано присъствие на вида) и обобщена карта на национално ниво (Съвременна карта на разпространението на северния гребенест тритон (*Triturus cristatus* Laurenti, 1768), с посочени най-значимите за него местообитания)“ да бъдат вмъкнати в основното тяло на плана за действие, а не да се представя като отделни документи.

При внасянето на коригирания вариант вносителите да предоставят копия от обявите за обществените обсъждания, които са били проведени в рамките на процедурата по изготвяне на плана за действие.

Във връзка с гореописаното дирекция НСЗП счита, че НСБР следва да предложи на министъра на околната среда и водите да утвърди „План за действие за опазване на северният гребенест тритон (*Triturus cristatus* Laurenti, 1768) в България за периода 2024 -2033 г.“, след отразяване на направените бележки и коментари от заседанието на НСБР и внасяне на последна версия, в срок до 30 дни.